

Decenija od ubistva Zorana Đinđića: Vizija bez naslednika

Iva Martinović

12.03.2013.god

Prošla je decenija od kada je usred dana, na ulazu u zgradu Vlade, ubijen prvi demokratski premijer Srbije. Zoran Đinđić imao je viziju, strategiju i energiju, sve ono što nije krasilo nijednog lidera posle njegovog ubistva. Bio je čovek koji živeo ispred svog vremena. Tako ga danas pamte građani - po neverovatnoj volji da zemlju, urušenu Miloševićevom diktaturom, ponovo povede u svet.

Beograđani o Đinđiću

Svake godine nikada do kraja ispričane priče o Zoranu Đinđiću. Rođen je 1952. godine u Bosanskom Šamcu. Gimnaziju završava u Beogradu, a potom upisuje Filozofski fakultet. Još kao brucoš, upao je u oči mnogima. Iz tog vremena, tada kao student treće godine filozofije, seća ga se, danas dekan Filozofskog fakulteta u Beogradu Miloš Arsenijević.

“To je bilo vreme kada su svi na Filozofskom fakultetu bili na neki način angažovani, zbog toga što je Filozofski fakultet posle 1968., velike studentske pobune, ostao jedini koji sa tim nije prekinuo veze. Zoran Đinđić je tada bio vrlo mlad i on se nije baš odmah u to uključio, ali sam ja primetio da je on od samog početka bio zainteresovan za akciju. Onda se angažovao u studentskim organizacijama da promeni neke stvari na samom fakultetu. Ja ga prosto pamtim kao čoveka koji je stalno šetao od učionice do učionice i nešto preduzimao”, rekao je Arsenijević.

U susretima studenata širom bivše Jugoslavije i na Korčulanskim letnjim školama upoznao ga je Dragan Mistrić iz Splita. Zajedno su tih godina, kaže, hteli da menjaju svet.

“Mi smo se svi nekako čudili kada dođemo na Korčulansku letnju školu koliko je bilo policije i uvek si morao paziti. Jednoga dana opština Korčula je napravila veliki banket. Meni je bilo čudno kako to oni za nas prave banket, a sa druge strane je tu nekakva represija. Zoran je onda predložio – hajde da mi idemo na taj banket. Pokupili smo sa stolova vino i uzeli ga sa sobom. Tu nam se posle priključio Habermas i onda smo išli na plažu. Tada ga je on i upoznao. U svakom slučaju, bio je jedan mangup, u tom dobrom smislu, i svi smo rado ulazili u njegove vragolije”, seća se Mistrić.

Profesora Jirgena Habermasa, Zoran Đinđić će nekoliko godina kasnije potražiti u Nemačkoj, sa namerom da se vrati kao doktor filozofije. Tražeći ga, našao se ispred ogromne zgrade sa vratima od četiri metra, bez zvona, pričao je Đinđić godinama kasnije u jednom intervjuu.

„Noć, nigde žive duše. Lupao sam na vrata, lupao... Nije bilo šanse da uđem kod Habermasa. Nekoliko puta sam obišao zgradu i video otškrinut prozor. Popeo sam se. ‘Kako ste ušli’ – pitao me je zaprepašćeni Habermas. Rekao sam mu da sam ušao kroz prozor. ‘Zaista?!’ – nasmejao se. ‘Pre hiljadu godina, Sloveni su tako došli na Balkan... Vi ćete daleko dogurati’. ‘Znam’ – odgovorio sam“.

Doktorirao je, da bi se nekoliko godina kasnije 1989. godine vratio u tadašnju Jugoslaviju i zajedno sa drugim disidentima obnovio rad Demokratske stranke.

Devedesetih godina, na početku rata, iz Konstanca gde i danas živi, pozvao ga je prijatelj Dragan Mistrić.

“Ja sam mu tada rekao – Zorane, zar ne vidiš šta se tamo dešava, zar nije sad krajnji momenat da se jednostavno pokupiš i da se vratiš ovamo? On mi je odgovorio da ne može - toliki broj ljudi sam ovde pokrenuo, sa tolikim entuzijazmom, i ja sada moram ostati tu, ne smem ih ostaviti, rekao mi je.”

Čovek koji je voleo velike izazove

Usledila je borba protiv Miloševićevog režima, koja će potrajati narednih deset godina.

“Na masovnim uličnim protestima 1996/97. nastupao je sa istom onom energijom, po kojoj ga pamtim na stepenicama ove zgrade kada je vikao akcija, i menjao organizaciju studija”, kaže dekan Filozofskog fakulteta Miloš Arsenijević.

“On je odavao utisak čoveka koji najhladnije glave vodi tu stvar. I eto, to se uspešno tada i završilo, bez obzira na to što smo opet morali da čekamo još četiri godine”.

I dogodio se na kraju taj dugo čekani 5. oktobar. Po dolasku na čelo Vlade Srbije, Zoran Đinđić se, na sebi svojstven način, suočava sa urušenim sistemom. Probleme rešava odmah, u skladu sa izrekama i metaforama po kojima će ga svi pamtili.

Metafore Zorana Đinđića

Redoslijed
Preuzmite

Svetlo u njegovom kabinetu u zgradi Vlade Srbije gorelo je do duboko u noć. Bio je čovek koji je preskakao po tri stepenice i mislio nekoliko koraka unapred.

“On je bio čovek sa vizijom i to čak ni ljudi koji su ga podržavali nisu jasno prepoznali. Sećam se da mi je jednom, kada smo imali neki veliki problem, rekao – znaš kako kažu severnoamerički Indijanci, što je veći protivnik, veća je i pobjeda. Eto, to je negde možda i najbolja definicija Zorana Đinđića, voleo je velike izazove jer je mislio da su to onda i velike pobjede”, kaže tadašnji potpredsednik Vlade Žarko Korać.

Žarko Korać Oko sebe je, za razliku od onih pre, ali i posle njega, okupio i stručne ljude, još u vreme opozicionog delovanja imao je podršku intelektualaca i ljudi iz sveta kulture.

“On nije razgovarao sa vama kao filozof čije misli ne možete da razumete, već je razgovarao kao filozof koga svako može da razume. Pa bio to građanin intelektualac ili poljoprivrednik”, rekao nam je glumac Svetozar Cvetković, koji je Zorana Đinđića upoznao još početkom devedesetih.

Prvu potvrdu da je usred dana, i usred dvorišta zgrade Vlade Srbije, u strogom centru Beograda, ubijen premijer, Radio Slobodna Evropa 12. marta 2003. godine dobio je od tadašnjeg ministra finansija Božidara Đelića.

RSE: Da li znate šta se dešava, molim vas?

Đelić: Naravno da znam, ali molim vas da shvatite da je ovo vanredna situacija. Veoma je loše, veoma loše.

“Iz Urgentnog centra smo čuli nezvaničnu informaciju da je premijer Srbije Zoran Đinđić preminuo nakon operacije”, javio je nešto kasnije reporter RSE.

U Evropi prihvaćen kao političar koji će Srbiju potpuno vratiti u međunarodnu zajednicu, u zemlji nije uživao visok rejting zapravo sve do ubistva. Desetine hiljada ljudi koji su ga ispratili do Novog groblja, možda su ga tek tada shvatili. Iza njega je ostala praznina koju do danas niko nije uspeo da popuni, kažu Beograđani u našoj anketi, a da je ostao živ, Srbija bi bila mnogo dalje nego što jeste.

Za ubistvo premijera Zorana Đinđića osuđeni su direktni izvršiooci, članovi Jedinice za specijalne operacije i Zemunskog klana, no politička pozadina do danas nije rasvetljena.
Iva Martinović

martinovici@bureaumail.rferl.org Posle petooktobarskih promena počinje da radi na beogradskom radiju Studio B, u početku kao novinar-reporter, a potom i kao urednik informativnih emisija. U aprilu 2007. prelazi na Radio Slobodna Evropa, gde radi kao novinar-reporter i voditelj dnevnih informativnih emisija.